

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VIII. Rejicitur modus dicendi Suarez

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

infallibiliter cognoscat ejus actus liberos futuros, ut contra Molinam ostendimus: à fortiori eadem voluntas, nudè & solitariè sumpta, & sine divino concursu considerata, non poterit habere rationem mediè ducentis in certam & infallibilium suorum actuum futurorum notitiam.

77 Secundo, Absurdissimum est fingere Deum hujusmodi hypothesen impossibiles facere, ad dirigenda sua decreta, vel ad temperandum suum cum causa libera concursum, ne ejus libertatem lædat, eis uti. Nos quidem eas facimus, quando ex absurdo, & impossibili nobis notum, quod consequitur ex antecedente, aliud absurdum, nobis vel omnino ignotum, vel saltem minus cognitum, inferimus: Deo autem omnia æquè nota sunt, nec unum ex alio inferit, nulliusque rei possibilitatem, ex alterius impossibilitate, dijudicare potest.

78 Tertio, implicat Deum concipere aliquid possibile, independentè ab omnipotètia sua: Ergo cum futura, etiam sub conditione, æquè, imò magis à Deo dependeat, quàm merè possibilis, à fortiori repugnabit Deum posse concipere actum voluntatis creatæ ut conditionatè futurum, independentè à sua causalitate & concursu.

79 Quarto, Inquirere quid homo faceret, si se solo ageret, & sine concursu Dei; idem est, ac invellere, quid facturus esset homo, si esset Deus; soli enim Deo convenit agere independentè à quocumque alio, & sine auxilio, & concursu alterius: At ridiculum est fingere quòd Deus exploret per scientiam mediæ, quid homo facturus esset, si esset Deus: Ergo & absurda ac planè ridicula Theophili sententia, qui, ut ab hac difficultate se expediat, in omne latius se vertit, sed eò archius se implicat, quòd magis enittitur se exolvere, ut planè esse mus in pice videatur.

80 Denique, Cùm Deus, juxta Theophilum, inspicit voluntatem ex se quasi operantem, vel prævidet eisdem numero & specie actus, vel diversi generis? Primum aperte repugnat, nam voluntas operativè ex se independentè à Deo, esse impeccabilis, & infinita: qui ergo fieri potest, ut conveniat iisdem numero & specie actibus, cum voluntate peccabili & indige concursus Dei? Si verò secundum dicatur, scientia mediæ non magis infertur ad dirigendam providentiam divinam, quàm spectulor qui referret duci exercitibus, non longè abesse agrum carduis & arbutis, instar aciei ordinatis, plenum, ut ex illo nuntio paret se perinde ad pugnam, ac si hollis accederet. Quis credidisset eò pruriginem & licentiam ingeniorum deventisse, aut eà vertiginè circumagi potuisse, ut totam providentiam divinam cardinem constituent in cogitatione, nescio quâ, exploratrice actionis Chimariæ, dicitur à creatura, si esset Deus, aut quod perinde est, si se solâ posset agere independentè à Deo: inquit eleganter P. Baronius libro de libertate humana & gratia divina. Dum hanc Theophili sententiam paulò attentius perpendo (subdit idem Author) venit mihi in mentem, dictum illius Hieronymi, qui inspectâ mole & magnificentia templi Divi Laurentii sacri, & Hieronymitarum Monasterii, quod infinitis sumptibus extruxit Rex Catholicus Philippus II. voti reus, post victoriam ad Sanctum Quirinum die Feste Divi Laurentii de Gallis reportatam, quasi attonitus exclamavit: horrendum fuisse periculum, ejus evadendi causâ, tam grandi sacramento se Rex obstrinxerat. Ita de hac Theo-

Tom. 4.

A phili sententia censo: nisi causam suam gravissimè periclitari, ac penè desperatam sensisset, nunquam instar Curtii, pro salute publica, se in profundam abyssum præcipitem dedisset. Nam præter multa quæ objecimus, quid diciturus esset, si adhuc viveret, ad argumentum de operationibus supernaturalibus? Responderetne eas cognosci certò futuras, etiam si fingamus, nullo Dei adjutorio egere, quasi se solâ, & vi naturali possit voluntas prorumpere in operationes, cujuscuque sint generis, etiam supernaturalis?

§. VIII.

Rejicitur modus dicendi Suarez.

B Suarez libro de scientia conditionatorum c. 8. cui adhæsit Fasolus hic dubio 18. docet Deum in aliquo signo rationis, antecedenter ad decretum, ut exercitè in illo existens, ipsum cognoscere ut futurum; & in illo ut sic cognito, futura contingentia, & libera certò præscire. Nec quantum ad hoc, aliquid discrimen constituit inter futura absoluta & conditionata. Quem etiam modum dicendi amplectitur Fonseca in Metaphysica, loco supra citato. Hæc tamen sententia meritò displicet, non solum Thomistis, sed etiam cæteris Societatis Authoribus, & scientiæ mediæ Defensoribus; illamque suppresso Authoris nomine rejiciunt Vazquez disp. 65. cap. 4. Arubal disp. 47. Herice disp. 7. cap. 9. & alii plures ejusdem familiæ, cum quibus

Dico, Deum non cognoscere futura contingentia, & actus liberos nostræ voluntatis, antecedenter ad suum decretum, ut exercitè existens, in ipsomet decreto cognito ut futuro.

Probatum primò: Deus non cognoscit, nec potest cognoscere sua decreta ut futura: Ergo neque præscire futura contingentia & libera in suo decreto, cognito ut futuro in sequenti signo rationis. Consequentia patet, Antecedens verò multipliciter probatur. Primò ex D. Thoma qu. 6. de veritate art. 3. ad 10. ubi dicit Actus prædestinationis, cum mensuretur æternitate, nunquam cadit in præteritum, sicut nunquam est futurus; sed semper consideratur, ut egrediens à voluntate per modum libertatis. Quibus verbis clarissimè docet, decreta in Deo non posse esse, vel concipi ut futura, sed solum ut præsentia, & ut actu egredientia à voluntate divina.

Secundò, Deus cognoscit suum decretum intuitivè: Ergo illud cognoscit ut præsens, non vero ut futurum. Consequentia patet, in hoc enim distinguitur cognitio intuitiva ab abstractiva, quòd prima terminatur ad rem, ut præsentem, & existentem; secunda verò abstractit ab ejus præsentia, vel existentia.

Tertio, Illud quod concipitur ut futurum, concipitur sub non esse, seu sub expectatione & transitu à non esse ad esse: Sed nihil in Deo potest concipi sub non esse, vel sub transitu à non esse ad esse, cùm Deus sit actus purus, & ipsum esse per essentiam: Ergo nihil potest in illo esse, vel concipi ut futurum.

Denique, Decretum Dei est æternum, & ut tale à Deo cognoscitur: Ergo non cognoscitur ab illo ut futurum. Consequentia manifesta est; futurum enim repugnat æternitati, & destruit conceptum ejus essentialem: cùm enim sit invisibilis & tota simul, non novit præteritum & futurum, sed quicquid in ea est, non nisi est, ut dicit D. Augustinus super Psalmum 101. Ergo

Gg 3

fi de-

- fi decretum Dei, ab illo cognoscatur ut æternum, non potest cognosci ut futurum.
- 86 Respondet Suarez, hæc argumenta solum demonstrare, Deum non cognoscere suum decretum, ut realiter futurum, quia futuritio realis repugnat æternitati, & enti per essentiam; non tamen probare, illud non posse cognosci à Deo, ut virtualiter futurum: sicut enim admittitur à Theologis prioritas virtualis inter essentiam divinam & ejus attributa, & inter attributa, quorum unum est ratio à priori alterius (ut immutabilitas æternitatis) sic nihil vetat in divinis decretis, admittere futuritionem virtualem; ita ut si per impossibile non essent æterna, & Deo præsentia, illa ut futura cognosceret.
- 87 Verùm hæc responsio multas patitur instantias, pluresque congerit, & accumulat difficultates. In primis enim, ut Deus cognosceret sua decreta virtualiter futura, deberet in se distinguere prioritates illas, & signa rationis, quæ format intellectus noster; siquidem ille solus potest concipere unum virtualiter futurum respectu alterius, qui eorum distinctionem virtualem potest apprehendere: Sed hoc repugnat perfectioni divini intellectus, hæc enim distinctio virtualis fingitur, & apprehenditur ab intellectu humano, propter debilitatem, & imperfectionem sui luminis, quod unico conceptu infinitam Dei cognoscibilitatem & adæquare, & exhaustire nequit: Ergo Deus nequit cognoscere sua decreta ut virtualiter futura.
- 88 Secundo, Licet inter duo attributa divina, quorum unum est ratio à priori respectu alterius, possit concipi prioritas virtualis unius ad alterum; non tamen in uno & eodem virtualiter indistincto, imò nec inter duo, quorum unum non est ratio à priori alterius: Atqui decretum divinum non distinguitur virtualiter à seipso, & cognitio Dei respectu futurorum, non se habet ut ratio à priori, respectu divini decreti: Ergo divinum decretum non potest cognosci à Deo, ut virtualiter futurum.
- 89 Tertio, Et si gratis concederemus, dari in divinis decretis prioritatem virtualem, hæc tamen non sufficeret ad futuritionem virtualem; nam illud idem virtualiter exigitur, ad futuritionem virtualem, quod realiter requiritur ad futuritionem realem: Atqui ad istam non sufficit quæcumque distinctio aut prioritas, vel posterioritas realis, sed exigitur quòd unum sit realiter prius existens quàm aliud; ut constat exemplo essentia & proprietatum; quæ licet realiter inter se distinguantur, & essentia sit realiter prior proprietatibus, utpote illarum principium; tamen inter essentiam & proprietates, non datur vera successio, nec proprietates verè, & realiter sunt futuræ respectu essentia; quia simul cum illa existunt, & essentia non est illis prior, prioritate existentia, & instantis in quo, sed prioritate tantum naturæ, & instantis à quo: Ergo similiter ad futuritionem virtualem, non sufficit quæcumque virtualis distinctio, aut prioritas, sed requiritur quòd cum distinctione virtuali, unum existat prius alio, prioritate existentia & instantis in quo: At hæc prioritas non potest reperiri in Deo: tum quia omnia divina existunt per unicam indivisibilem existentiam: tum etiam, quia se mutuo transcendunt, & unum in alio intrinsicè imbibitur, ac proinde, cum nulla res possit prius existere, iis quæ intrinsicè in illa imbibuntur, nihil in Deo prius prioritate instantis
- A in quo, existit quàm alterum: Ergo &c.
- Probatum secundò conclusio: Si posset divinum decretum cognosci ut futurum, maxime pro illo signo rationis, quò divina voluntas intelligitur ut indifferens ad hoc vel illud decretum ponendum. Ita Suarez ubi supra num. 7. At pro illo priori nequit decretum intelligi sub ratione futuri, sed tantum sub ratione possibilis, omni imperfectione possibilitatis creata seclusa: Ergo pro nullo signo, potest decretum ab æterno existens, obtinere rationem futuri. Probatum Minor: Pro signo possibilitatis rerum, nulla res creata intelligitur ut determinatè futura: Ergo nec pro signo possibilitatis decreti, illud cognosci potest, ut determinatè futurum: At signum indifferentiæ voluntatis divina, est signum possibilitatis decreti: Ergo in tali signo divinum decretum non potest cognosci ut futurum.
- Si dicas, Præter signum indifferentiæ voluntatis divina, & signum existentia decreti, dari aliud medians inter utrumque, posterius primo, & præcedens secundò, in quo intelligitur potest decretum sub ratione futuri. Contra est, nam pro hoc signo inter utrumque medio, vel intelligitur divina voluntas, ut omnino indifferens ad velle & non velle, vel intelligitur determinata ad velle: Si primum, non potest intelligi decretum ut futurum, magis quàm ut non futurum. Si secundum: Ergo antecederet ad decretum, ut exercitè existens, intelligitur aliquid divinam voluntatem determinans, quod est implicatorium: Ergo illud signum medium est omnino fictitium.
- Explicatur illud ampliùs: Ideo pro signo indifferentiæ voluntatis, nequit intelligi decretum ut futurum, quia illa est omnino indifferens ad decretum, & ejus negationem: At hæc indifferens non potest auferri, nisi per decretum, quod est libera determinatio voluntatis divina: Ergo divinum decretum non potest concipi ut futurum, in aliquo signo rationis illud antecedenti.
- Tertio probatur conclusio, & magis impugnatur hic modus dicendi Suaris. Si propter aliquam rationem, scientia futurorù contingentiù, existentiam decreti præcederet: maxime quia si per impossibile non existeret decretum, nec esset ab æterno præfens, Deus illud futurum cognosceret. Ita arguit Suarez ubi supra nu. 6. At hæc ratio, & falsum supponit, & nihil concludit: Ergo hujus Authoris fundamentum ruinosum est. Probatum Minor, in primis quòd supponat falsum, patet; nam scientia quæ Deus cognoscit decretum, est intuitiva respectu illius, & consequenter ab existentia illius, ut à ratione à priori dependens: Ergo ex hypothesi quòd decretum non esset Deo præfens ab æterno, talis scientia per locum à priori desineret esse.
- Quòd verò nihil concludat, probatur: nam eadem ratione cognosceret Deus Verbum ut futurum: Consequens est falsum: Ergo &c. Probatum sequela: Si enim per impossibile, Verbum ab æterno non esset, sed esset in tempore futurum, Deus ab æterno cognosceret ejus futuritionem; quod non potest negare Suarez, si vera est hypothesis, quam circa decretum confingit: Ergo si ex illa hypothesis circa decretum facta, rectè colligit Deum cognoscere suum decretum ut futurum, antequam intelligatur existens: id ipsum tenetur fateri respectu Verbi Divini, quod nempe ut futurum cognoscitur à Deo, ante-

antequam intelligatur ut exercitè existens.

Probat quatuor conclusio, & magis impugnat Sententia Suarez, ex absurdo quod ex ea sequitur. Si enim Deus in signo rationis antecedente existentiam sui decreti, illud ut futurum cognoscat, cognoscerit illud ut futurum necessarium, & non liberè: Sed hoc est absurdum, & repugnans libertati divinæ. Ergo &c. Sequela Majoris probatur. Omne quod cognoscitur ut futurum, debet cognosci ut habens determinationem in sua causa, ad existendum in duratione vel instanti sequenti: At divinum decretum, in eo signo, in quo secundum Suarez cognoscitur ut futurum, non potest cognosci ut habens determinationem liberam, sed naturalem & necessariam in voluntate divina: Ergo non potest cognosci ut liberè, sed ut necessarium futurum. Minor probatur: Si enim in eo signo in quo secundum Suarez, decretum à Deo cognoscitur ut futurum, supponeret in voluntate divina aliquam determinationem liberam, supponeret in illa aliud decretum (omnis enim determinatio libera voluntatis divinæ, decretum est) & sic daretur decretum de decreto, & processus in infinitum. Unde si in tali signo illud concipiatur, ut habens aliquam determinationem in voluntate divina, non potest concipi habere in illa aliam determinationem, quam naturalem & necessariam. Quare ille Author, ut humanam libertatem astringat, destruit divinam; ac proinde etiam & humanam, quæ sine divina subsistere nequit; sicut nec rivulus sine fonte, neq; radius sine Sole, nec universaliter ullus effectus sine sua causa.

Denique rejici potest hæc sententia Suarez, ex alio inconvenienti, quod sequitur ex illa: Sequitur enim scientia absolutorum in Deo, non minus esse mediam inter liberam & naturalem, quam scientiam conditionatorum, in Adversariorum sententia: Sed hoc illi non admittunt: Ergo &c. Probat sequela Majoris: Scientia conditionatorum objectivè involvit liberum decretum, ut jam fere omnes Adversarii fatentur; & tamen, quia non supponit illud subjective, ut exercitè existens, non est scientia libera, sed vel libera imperfectè, vel media inter naturalem & liberam; juxta diversas illorum sententias, infra referendas: Ergo similiter si scientia absolutorum, non supponat decretum subjective, & ut exercitè existens in Deo, sed objective tantum illud involvat, ut docet Suarez, non erit libera perfectè, sed media inter liberam, & necessariam.

§. IX.

Diluantur argumenta Suarez.

Objicit primò Suarez: Deus, pro illo signo rationis, in quo nondum intelligitur habere liberum decretum, comprehendit suam essentiam, & voluntatem: Sed non potest illam comprehendere, nisi in ea cognoscat sua decreta futura in sequenti signo: cum enim cognitio comprehensiva sit omnibus modis perfectissima, debet se extendere ad id omne quod in objecto comprehenso continetur: Ergo Deus cognoscit sua decreta ut futura.

Secundò, Decreta Dei libera in illo signo rationis, in quo voluntas divina non concipitur adhuc determinata ad creandum v. g. hoc universum, non sunt actus presentia in seipsis; cum in tali signo non habeant, nec concipiuntur habere existentiam: Ergo sunt futura, ac proinde ut ta-

lia, ab intellectu divino cognoscuntur, & in illis futura contingentia, & actus liberi nostræ voluntatis.

Tertiò, In illo signo in quo Deus antecedit sua decreta libera, & concipitur habere scientiam simplicis intelligentiæ, ista propositio, *Deus non decernet in sequenti signo creare universum*, est falsa; cum sit difformis suo objecto, ac proinde ejus contradictoria, nempe: *Deus decernet in sequenti signo creare universum*, vera: Ergò decretum de creatione mundi, in tali signo est determinatè futurum, ac proinde cognoscibile ut tale ab intellectu divino.

Quartò, Si Deus non posset cognoscere suum decretum ut futurum, maximè quia illud est æternum, & æternitate mensuratum: Sed hoc non obstat: Ergo illud cognoscit ut futurum. Major pater, Minor probatur dupliciter. Primò quia licet decretum sit æternum, hoc tamen non obest, quin illud sit & cognoscatur à Deo ut possibile, per scientiam simplicis intelligentiæ, quæ comprehendit suam voluntatem, ut potentem ad liberè se determinandum, ad creationem v. g. hujus universi: Ergò à fortiori æternitas divini decreti, non obstat quin illud in aliquo signo rationis possit habere rationem futuri, & ut tale à Deo cognosci. Consequentia videtur manifesta, quia futurum minus distat à præfenti, quam possibile; cum istud non transeat in præfens, nisi mediante futuro.

Secundò probatur eadem Minor Si Deus ab æterno creasset Angelum operantem, v. g. diligentem, posset cognoscere talem dilectionem, ut posteriorem, & quodammodo futuram, respectu naturæ illius Angeli: Ergo non repugnat aliquid esse æternum, & nihilominus cognosci à Deo ut futurum, saltem virtualiter.

Ad primum dicendum, quod quamvis Deus in illo priori in quo in eo concipiuntur tantum actus naturales & necessarii, comprehendat per scientiam simplicis intelligentiæ suam essentiam, & voluntatem; in ea tamen non cognoscit sua decreta ut futura, quia cum in tali signo divina voluntas sit omnino indifferens, & indeterminata ad productionem rerum, non est mediū in quo divina decreta possint cognosci, ut determinatè futura: ut enim supra dicebamus contra Molinam, in principio indifferenti & indeterminato, non potest cognosci certus & determinatus effectus. Addo quòd, illud argumentum Suarez supponit dari in Deo aliquam præiortatem in quo, inter actus necessarios & liberos: quod esse falsum, constabit ex statim dicendis.

Ad secundum nego Antecedens, quia signum illud in quo divina voluntas concipitur ut indifferens, & indeterminata ad creandum v. g. hoc universum, non est aliqua prioritas in quo, sed tantum à quo, quæ non sufficit ad futuritatem etiam virtualem, ut ostendimus §. præcedenti: alioquin proprietates possent dici futuræ, respectu essentia; & Pater æternus posset cognoscere suum Verbum ut futurum, ut ibidem dicebamus.

Explicatur & magis illustratur hæc responsio ex Salmanticensibus hic disp. 7. dub. 4. ubi docent, quòd licet inter actus liberos Dei & necessarios, sit aliqua prioritas instantis à quo quatenus scilicet actus necessarii, sunt rationes liberorū, à quibus quasi à priori pendent; & etiam prioritas instantis in quo, secundum modum nostrum imperfectum concipiendi, qui tamen non

habet